

Weidevogels en bollenvelden langs de kust van Callantsoog | Noord-Holland

Rondje Zwanenwater, boerenland en strand

Callantsoog heeft een woelig verleden. Het stoof onder het zand en werd gegrepen door de golven. Twee keer moest het verhuizen en opnieuw beginnen. Callantsoog 3.0 ligt goed beschut achter de duinen. Het wordt nog steeds overspoeld, maar nu vooral door badgasten, bloembollenfans en wandelaars die het rondje om het schitterende Zwanenwater maken.

Startpunt: Callantsoog, hoek Zeeweg/Kerkplein bij overzichtsbord wandelnetwerk Noord-Holland, 50 m ten zuiden van groene kerktoren.

Afstand: 17 km.

Lijn/cirkel: Cirkel.

Markering: Rondje Zwanenwater is gemarkeerd met (verkleurde) bruine stippen/pijlen. Traject polder/strand is uitgezet via wandelnetwerk Noord-Holland: oranje cijfers/pijltjes in wisselende kleuren.

Horeca: Centrum en strand van Callantsoog; bij Juttersmuseum Callantsoog (Mineweg 1, Callantsoog, <http://juttersmuseumcallantsoog.nl>).

OV: Trein Utrecht-Schagen, vervolgens Connexionbus 152 naar Callantsoog (circa 30 min.). Stap uit bij halte Zeeweg; startpunt is 2 min. lopen; naar centrum 3 min. Vanuit Den Helder reis je met bus 851 richting Petten. Halte Het Zwanenmeer ligt tegenover de ingang van het natuurgebied.

P: Groot parkeerterrein langs de Zuidschinkeldijk, ten zuiden van het wandelstartpunt.

Honden: Niet toegestaan.

Denk aan: Voor Het Zwanenwater is een toegangkaartje nodig, ter plekke voor een paar euro te koop (kan met pin).

Tip: Vergeet de verrekijker niet!

Meer routes: Deze wandeling is ook gepubliceerd in de ANWB wandelgids | 52 wandelroutes in Nederland.

DE ROUTE IN HET KORT

Deze grotendeels onverharde wandeling koppelt het beschutte Zwanenwater (vlinders en orchideeën) aan de Uitlandse Polder (trek- en weidevogels) en vervolgens het strand. Halverwege kijk je uit over het grootste bollenveld ter wereld. In de Uitlandse Polder kun je er niet om heen: één hek (stevig exemplaar) waar je overheen moet klimmen.

ROUTEBSCHRIJVING

A t/m Z verwijst naar je locatie op de route (zie de ANWB-wandelgids).

[1] t/m [100] verwijst naar een 'weetje' onderaan de routebeschrijving.

LA = linksaf; RA = rechtsaf; RD = rechtdoor; ri = richting; kp = knooppunt

A = START: Vanaf overzichtsbord wandelnetwerk Noord-Holland (kp3): volg rode pijl ri kp18 via het paadje achter het overzichtsbord (routesticker op bord). Verderop langs rechterzijde parkeerplaats. Eerste mogelijkheid RA, parkeerplaats af. Einde LA, langs fietspad de bebouwde kom Callantsoog uit. Na circa 900 m kom je bij kp38.

B = Bij kp38 RA, doorgaande weg (Zuidschinkeldijk/N502) oversteken en RD parkeerplaats over naar infobord. Hier RA, langs kaartjesautomaat (€ 2,- p.p., kan met pin).

T-splitsing LA, volg bruine route om **Het Zwanenwater [1]**.

Vanaf het tweede uitzichtpunt kijk je uit over het **Noordelijk Zandgebied [2]**.

Terug bij de uitgang: steek doorgaande weg (Zuidschinkeldijk /N502) over en 10 m voorbij kp38 RA via hek de **Uitlandse Polder [3]** in, rode pijl ri kp03.

Volg de gele pijlen (Natuurmonumenten) langs het pad: sla LA, klaphek door en meteen RA. T-splitsing RA. Einde, bij prikkeldraad, RA en meteen LA. Pad buigt linksom en meteen RA, langs bank en meteen schuin RA (richting: circa 13 uur). Pad buigt RA, slingert door grasland en komt uit bij picknickbank (rechterhand). Sla LA, slingerpad door grasland. Einde, bij prikkeldraad, RA door houten veehek en meteen LA. Na 175 m, net vóór slotje/sluis, schuin rechts richting houten hekje met geel bordje, in de verte.

C = Ga dit hek door en LA, rode pijl. Je bent op het wandelnetwerk. Na 10 m RA, het duin op (bordje ontbreekt). Op duin staat kp03. Ga hier LA, rode pijl ri kp86, smal zandpad over duinkam. Je hebt opnieuw een weids uitzicht over **de bollenvelden [4]**.

Volg paadje zo veel mogelijk RD, negeer afslagen. Pad komt uit bij afrastering. Via overstap grasdijk op. Na ruim 600 m kom je bij ijzeren hek (= kp86, bordje ontbreekt).

D = Klim dit hek over en meteen LA, dijk af. Via overstap afrastering over en schuin links aanhouden, rode pijl ri kp21, asfaltweg (Zijperdijk). Bij kp21 LA ri kp80, rode pijl door **natuurgebied Kooibosch-Luttickduin [5]**.

Bij kp80 volg kp33, kp22, kp41.

E = Bij kp41 scherp rechtsom, paarse pijl ri kp35, weer Kooibosch-Luttickduin in. Volg paars. Bij kp35 (Vinkentoren) RD ri kp60 **[6]**.

Bij kp60 sla LA, zwarte pijl ri kp26. Je passeert **Juttersmuseum Callantsoog [7]**.

F = Einde weg RD, voorrangsweg oversteken en meteen LA, fietspadje duin op en LA, zwarte pijl. Eerste mogelijkheid (bij infobord '09 Strandslag Voordijk') scherp rechtsom (knooppuntbordje ontbreekt), asfaltpad duin op. Pad draait linksom, duin over. Bij kp26 LA, zwarte pijl ri kp03, **het strand op [8]**.

Na ruim 2 km (even voorbij paal 13 met oranje reddingsbrigadegebouw) sla direct achter strandpaviljoen De Toko 5 LA, het strand af, het duin op. Op duin, trap af en schuin links richting groene kerktoren van **Callantsoog [9]**. Passeer toren aan rechterzijde. Op kruising, schuin links staat overzichtsbord wandelnetwerk/kp03. **EINDE**

WEETJES

[1] Lepelaars in het Zwanenwater | Het Zwanenwater houdt zich schuil achter de duinen. Het beschutte wetland met poeltjes, moerassen en graslanden is een belangrijke stop-over voor trekvogels. In maart laten blauwborsten zich horen, die imitaties weggeven van andere zangvogels. En met wat geluk zie je de eerste vroege lepelaars die na overwintering in Zuid-Europa en West-Afrika terugkeren naar hun broedplek in het Tweede Water. Wat later, in mei, barsten de roze knoppen van het waterdriehblad open, in juni kleuren de hellingen zachtgeel van het duinroosje. Er komen bovendien elf soorten orchideeën en honderden soorten vlinders in het Zwanenwater voor (750 soorten wordt er gefluisterd...!).

[2] Kopje onder | Het Noordelijk Zandgebied is het grootste aaneengesloten bloembollenproductiegebied ter wereld. Het strekt zich uit van Texel tot Putten. Bolgewassen houden van zandbodem en zeewind – beide zijn hier ruim voorhanden. Vanaf tweede helft maart wordt je hier betoverd door een gekleurde zee van vooral bloeiende tulpen. Zie je geen bollen maar water? Tien weken per jaar gaat het bollenland kopje onder om ziektes, onkruid en bollenresten uit de bodem te spoelen. Het opgepompte water bevat veel voeding en omdat het ondiep is, warmt het snel op. Dat is ideaal voor muggen en watervlooien, vandaar alle vogels die er dan rondhangen.

[3] Door het hoge gras | 'Rijke redder van het Zwanenwater' – zo wordt de Uitlandse Polder ook wel genoemd. De polder barst van de kruiden, orchideeën, vlinders en weidevogels en door het waterpeil hoog te houden, wordt ook voorkomen dat de buurman, het Zwanenwater verdroogt. Vandaar 'rijke redder'. Het malse poldergras is bezaaid met ratelaar, echte koekoeksbloem, pinksterbloem, reukgras, zuring en boterbloem. Pas na het broedseizoen maait Natuurmonumenten dit wandelpad. Tot die tijd wandel je door het hoge gras (volg routebeschrijving) naar het klaphek in de verte.

[4] Oerbollen | Het populairste bolgewas is de tulp en die 'tulipa' ('de bloem die lijkt op een tulband') is ooit uit Turkije naar Nederland gekomen. De reis gaat ver terug, tot 1550, als sultan Soeleiman zijn gast, de Vlaamse botanicus Charles de l'Écluse (Carolus Clusius) als geschenk een aantal bollen geeft. In die tijd is dat een peperduur cadeau. Terug in Nederland slaat Charles aan het experimenteren. Zonder veel resultaat. Dat komt pas als vreemden enkele bollen uit zijn tuin pikken en ermee aan de slag gaan. Het zijn de oerbollen waarmee de bollenhandel in Nederland is begonnen.

[5] Oeroud duintje | Het Kooibosch is een oude, bijna overwoekerde eendenkooi. De plas is bij een dijkdoorbraak rond 1600 ontstaan. In de nu verlande plas groeit vlozegge, blauwe zegge, rietorchis, brede orchis en galigaan. In het bos broeden groene spechten, buizerds, haviken en sperwers en er komen vleermuizen voor. Ten noorden van het Kooibosch ligt het Luttickduin, ook de Luttjenollen genoemd. Dat klinkt naar carnaval, maar het zijn oeroude duintjes, begroeid met buntgras, heide en bomen.

[6] Uitbuiken in de polder | Midden in de Zandpolder staat de Vinkentoren. Die vraagt gewoon om een klimmetje. Terecht, want het uitzicht is mooi, over een oeroud nolletjeslandschap. De Zandpolder is een handige stek voor trekvogels die van een zilte hap houden. Ze kunnen naar mosselen scharrelen aan het strand en dan uitbuiken in de polder. In de plassen rusten knobbelzwanen, smienten, wintertalingen, lepelaars, groenpootruiters en grauwe franjepoten.

[7] Juttersmuseum, jutterskunst, jutterscafé | Het Juttersmuseum zelf lijkt wel een aangespoeld object - vanuit het niets duikt het op in de groene polder. Het museum huist in een opgeknapte schuur en herbergt schatten uit de zee, waaronder de 'babyzeemeermin van Callantsoog'. Ook verrassend: de vrolijke interactieve kunstwerken van strandjutter, kunstenaar en zeedichter Challa. De voormalige koelcel voor tulpenbollen is omgebouwd tot jutterscafé.

[8] Upwind en jumpen | De bewoners van Callantsoog weten het zeker: de zon schijnt op hun strand vaker én langer dan elders in Nederland. Het is ook nog eens wit, breed en kilometers lang. Vanaf het uitkijkpunt Kiefteglop heb je een mooi uitzicht over het strand. En vraag je je af hoe hoog die kitesurfers springen? De lat lag op 30 meter, maar dat record is onlangs gesneuveld.

[9] Nogmaals Callantsoog | Callantsoog moest meerdere malen verhuizen. Het eerste, vroeg-middeleeuwse dorp lag twee kilometer westelijker dan nu. Het lag op een strandwal en werd omarmd door duinen in de vorm van halve manen. Het ging mis tussen 1100 en 1500 toen de strandwal door heftige stormen doorbrak en het dorp onder het zand stoof. De bewoners lieten het er niet bij zitten. Ze herbouwden hun dorp op een waddeneilandje en noemden het 'Callinghe in den Oghe'. In de loop der tijd is het eilandje door inpolderingen vergroeid met het vasteland. Veilig was Callinghe nog steeds niet. Tijdens de Allerheiligenvloed van 1570 ging ook het tweede Callinghe koppie onder, dit keer in zee. Het dorp is toen met kerk en al verhuisd naar z'n huidige, derde plek. Callantsoog werd een populaire badplaats. Er kwamen winkels, souvenirshops, terrassen. Ijsje?

De nummers in de gps-track geven de **kilometers** aan, niet de weetjes hierboven.

Routes en teksten: Nanda Raaphorst, www.nandaraaphorst.nl, nraaphorst1961@gmail.com

